

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	Maj-juni 2019
Institution	Skive-Viborg HF & VUC, Viborg.
Uddannelse	Stx
Fag og niveau	Biologi B (løft fra C til B)
Lærer(e)	Anne Grimsbjerg Pedersen (AGP) samt pædagogikumkandidat Pernille Kirstine Birck Langer (PBL)
Hold	vDh1BioB 2018/19 (halvårshold med opstart januar 2019)

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Celle- og mikrobiologi: <i>Hvad er liv?</i>
Titel 2	Biokemi: <i>Sukker- kan man blive syg af sukker?</i>
Titel 3	Human fysiologi: <i>Vores krop – vores livsstil</i>
Titel 4	Forplantning: <i>Livets mirakel</i>
Titel 5	Genetik og molekylærbiologi samt evolutionsteori: <i>Arv eller miljø?</i>
Titel 6	Økologi: <i>En del af noget større</i>

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 1	Celle- og mikrobiologi: <i>Hvad er liv?</i>
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ Livsformer <ul style="list-style-type: none"> ○ Prokaryote celler opbygning (bakterier) ○ Eukaryote cellers opbygning, med fokus på cellemembranens opbygning ○ Kort om virus-partiklens opbygning og formering ○ Transport over cellemembranen (transportmekanismer) <ul style="list-style-type: none"> ○ Passiv transport (diffusion, osmose, faciliteret diffusion) ○ Aktiv transport ○ Mikrobiologi med fokus på gærcellen: Ølbrygning – Verdens ældste bioteknologi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Gærcellen (en gærsvamp, eukaryot) ○ Den mikrobielle vækstkurves fire faser (også kaldet bakterievækstkurven) ○ Vækstfaktorer (temperatur og pH) ○ Gæring: Alkoholgæring (og forskellen på gæring og respiration) ○ Teoretisk gennemgang af processerne (trin) i ølbrygning ○ Ekskursion til Viborg Bryghus, v/ brygmester René Sørensen ○ Mikrobiologi med fokus på bakterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bakteriens cellevæg: Gram-positiv og gram-negativ cellevæg ○ Podning ○ Kimental ○ Antibiotikas virkemåde og antibiotikaresistens ○ Udvikling, og overførsel af antibiotikaresistens: Konjugation, transformation, transduktion. ○ Infektionsbiologi: Fokus på menneskets normale mikroflora, herunder de gavnlige mælkesyrebakterier og slimhindernes rolle i kroppens forsvar mod sygdomsfremkaldende mikroorganismer. <p>Kernestof: <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 01 + 02 + 03 + 04 + 07.</p> <p><i>Biokemibogen</i>, 1. udgave, Nucleus, 2007: Side 35, 1. spalte nederst – 36, 2. spalte midt. (Både som kopi og bog.)</p> <p><i>Biologi til tiden</i>, 2. udgave, Nucleus, 2009: Side 141- 147, 2. spalte midt. (Kopi)</p>

	<p><i>Mikroskopisk Liv</i> (af Lone Als Egebo), 1. udgave, Nucleus, 2004: Side 20-23, + 67-72, + 78-84. (Kopi, i hæftet ”Mikrobiologi – Bakterier, infektionsbiologi og antibiotikaresistens.)</p> <p>Supplerende stof: <i>Mikroskopisk Liv</i> (af Lone Als Egebo), 1. udgave, Nucleus, 2004: Side 95-100, 1. spalte midt. (Kopi)</p> <p>DR TV (1996): <i>Bryggeren</i>, 1. del. Minuttal: 00:00 – 17:54. Filmen ligger på skolens Filmkartotek (tilgås via UMS hvor der er et link).</p> <p>DR TV (2016): DR1 Dokumentaren: <i>Den dag penicillinen ikke virker</i>. (60 min.) Filmen ligger på skolens Filmkartotek (tilgås via UMS hvor der er et link).</p> <p>thatsmags.com: Jocelyn Richards, January 12, 2017: “<i>How Antibiotic Abuse is Feeding China's Superbugs</i>”. http://www.thatsmags.com/shanghai/post/17152/how-antibiotic-abuse-is-feeding-chinas-superbugs (Link på SharePoint/ artikel i Tema 1-mappen).</p> <p>Skriftligt arbejde med kursistid: "Arbejdskompendium (Tema 1): Celler og livsformer" (et opsummerende skriftligt arbejde med bl.a. grundlæggende cellebiologisk begrebsordbog).</p> <p>Øvelsesvejledninger jf. vedlagte liste (bilag)</p>
Omfang	Anvendt uddannelsestid: 19 lektioner á 50 min.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> – indhente biologisk information fra forskellige kilder og vurdere materialets kvalitet – foretage systematiske observationer og indsamle data i laboratoriet – udføre eksperimentelt arbejde under hensyntagen til almindelig laboratoriesikkerhed – identificere og diskutere fejlkilder og forklare betydningen af kontrolforsøg – analysere figurer og data og sætte dem i relation til relevante forklaringsmodeller – bearbejde og formidle resultater fra eksperimentelt arbejde – diskutere samfundsmæssige og etiske perspektiver i tilknytning til problemstillinger med biologisk indhold.
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> ○ klasseundervisning ○ gruppearbejde/gruppeopgaver ○ eksperimentelt arbejde ○ Informationssøgning: Finde biofaglige artikler til studieplanens seks temaer. ○ Ekskursion

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 2	Biokemi: <i>Sukker- kan man blive syg af sukker?</i>
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ Proteiner og enzymteori <ul style="list-style-type: none"> ○ Proteiners opbygning generelt ○ Enzymers opbygning og funktion ○ Anvendelsesområder ○ Kulhydraters opbygning og funktion samt nedbrydning/fordøjelse: <ul style="list-style-type: none"> ○ Mono-, di- og polysakkarider: <ul style="list-style-type: none"> -Fokus på stivelse (amylose og amylopectin) -Enzymet amylase -Opbygning af cellulose -Opbygning af glykogen -$\alpha(1,4)$-glykosidbinding, $\alpha(1,6)$-glykosidbinding, samt $\beta(1,4)$-glykosidbinding. Kursister skal kunne kende forskel. ○ Omsætning af glukose <ul style="list-style-type: none"> ○ Det centrale monosakkarid ○ Glykogens opbygning og funktion ○ Syntese af glykogen (herunder insulins rolle) ○ Spaltning/nedbrydning af glykogen (herunder glukagons rolle) ○ Relevante enzymer i muskel- og leverceller ○ Leverens særlige rolle ○ Regulering af blodsukkerniveauet (homeostase) <ul style="list-style-type: none"> ○ Hormonerne insulin og glukagon ○ Insulins rolle, herunder Insulinreceptor, glukosetransportør ○ Blodglukosekoncentration, fasteværdi ○ Blodsuktermålinger (enhed: mmol/L) ○ Glykæmisk Indeks (GI) <ul style="list-style-type: none"> ○ Forskellige fødevarers GI, og bestemmelse af GI i øvelse. ○ Betydning for diabetes-patienter. ○ Diabetes <ul style="list-style-type: none"> ○ Type -1 ○ Type-2, insulinresistens ○ Årsager, herunder arv og miljø (livsstil) ○ Motion og type 2-diabetes, forbedring af insulinfølsomheden

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Respiration og gæring biokemisk set <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Respiration</u>: glykolyse, citronsyrecyklus, elektrontransportkæden: <ul style="list-style-type: none"> -Glykolysens delprocesser -ATP-regnskab -Opbygning af mitokondriet (hvor foregår processerne?) ○ <u>Gæring</u>: <ul style="list-style-type: none"> -Anaerob proces i cytoplasma -ATP-regnskab - Kursister skal kunne kende forskel på respiration og gæring ○ Processerne er drevet af forskellige enzymer (derfor biokemi); disse navne skal ikke kunnes udenad. <p>Kernestof: <i>Biologi i fokus</i>, 1. udgave, Nucleus, 2011: Side 24, 2. spalte-32 + side 69-80. <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 27. <i>Biokemibogen</i>, 1. udgave, Nucleus, 2007: Side 121-125 (til og med Figur 142) + side 172, 2. spalte – 176, 1. spalte øverst.</p> <p>Supplerende stof: Anne Grimsbjerg Pedersen (AGP): Sammenskrivning om proteiner. <i>Diabetes og insulin</i> (undervisningshæfte), Novo Nordisk A/S: Side 4-16 + side 26-32 (hæfte eller udprint fra pdf-fil).</p> <p>Skriftligt arbejde med kursistid: Rapport: ”Undersøgelse af forskellige organismers udskillelse af amylase”.</p> <p>Øvelsesvejledninger jf. vedlagte liste (bilag)</p>
Omfang	Anvendt uddannelsestid: 23 lektioner á 50 min.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> – indhente biologisk information fra forskellige kilder og vurdere materialets kvalitet – foretage systematiske observationer og indsamle data i laboratoriet – udføre eksperimentelt arbejde under hensyntagen til almindelig laboratoriesikkerhed – opstille enkle hypoteser som udgangspunkt for biologiske eksperimenter – identificere og diskutere fejkilder og forklare betydningen af kontrollforsøg – analysere figurer og data og sætte dem i relation til relevante forklaringsmodeller – bearbejde og formidle resultater fra eksperimentelt arbejde

	<ul style="list-style-type: none"> – udtrykke sig både mundtligt og skriftligt om biologiske sammenhænge med inddragelse af relevante faglige begreber – diskutere samfundsmæssige perspektiver i tilknytning til problemstillinger med biologisk indhold.
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> ○ klasseundervisning ○ gruppearbejde om diabetes m. internetsøgninger og fremlæggelser af PowerPoint-præsentationer ○ eksperimentelt arbejde ○ selvevaluering

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 3	Human fysiologi: <i>Vores krop – vores livsstil</i>
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hjerte og blodkredsløb <ul style="list-style-type: none"> ○ Fokus på forsøg med puls og blodtryk (undersøgelse af stimulanser) ○ Regulering af puls og blodtryk ○ Åndedrætssystemet <ul style="list-style-type: none"> ○ Lungernes opbygning og funktion ○ Vitalkapacitet og åndedrætsfrekvens ○ Regulering af ventilationen ○ Nervesystemet <ul style="list-style-type: none"> ○ Nervesystemets opdeling i CNS og PNS ○ Nervecellens opbygning og funktion ○ Nerveimpulsen/aktionspotentialer ○ Natrium-kalium-pumpens betydning ○ Transmitterstoffer ○ ”Den påvirkede hjerne”: Fokus på påvirkning af synapsen (rusmidlerne nikotin, koffein/kaffe, alkohol). ○ Oversigt over menneskets organsystemer ○ Opbygning og biologisk funktion af lipider (fedtstoffer) <ul style="list-style-type: none"> ○ Kolesterol (struktur skal kunne genkendes) ○ Triglycerider (struktur skal kunne genkendes) ○ Mættede og umættede fedtsyrer, herunder omega-3-fedtsyrer ○ <i>Trans</i>-fedtsyrer ○ Kilder til fedtstoffer ○ Undersøgelsesmetoder til at undersøge fedt i kroppen, herunder fordelingen (jf. film) <p>Kernestof: <i>Fysiologibogen – den levende krop</i>, 1. udgave, Nucleus, 2007: Side 47-53 + 58 + 69, 2. spalte-73.</p> <p><i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 18 (kroppens organsystemer)</p> <p><i>Biologi i fokus</i>, 1. udgave Nucleus, 2011: Side 33-35, 1. spalte ned + 43-54, 1. spalte midt.</p>

	<p>Supplerende stof: <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 18 (kroppens organsystemer) + Modul 19 (repetition af blodkredsløbet).</p> <p><i>DR TV</i>, 2008: Film: ”Viden Om: Ædru hjerneskode” (29 min.). Filmen ligger på skolens Filmkartotek (tilgås via UMS hvor der er et link).</p> <p><i>Kend kemien 1</i>, 1. udgave, Gyldendal, 2008: Side 211 (Kopi, om transfedtsyrer).</p> <p><i>DR TV (DR2)</i>, 2015: Film: ”Sandheden om fedt” (51 min.). Filmen ligger på skolens Filmkartotek (tilgås via UMS hvor der er et link).</p> <p>Skriftligt arbejde med kursisttid: Intet.</p> <p>Øvelsesvejledninger jf. vedlagte liste (bilag)</p>
Omfang	Anvendt uddannelsestid: 31 lektioner á 50 min.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> – foretage systematiske observationer og indsamle data i laboratoriet – opstille enkle hypoteser som udgangspunkt for biologiske eksperimenter – identificere og diskutere fejlkilder og forklare betydningen af kontrolforsøg – analysere figurer og data og sætte dem i relation til relevante forklaringsmodeller – bearbejde og formidle resultater fra eksperimentelt arbejde – diskutere samfundsmæssige og etiske perspektiver i tilknytning til problemstillinger med biologisk indhold.
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> ○ klasseundervisning og –diskussioner ○ gruppearbejde ○ eksperimentelt arbejde

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 4	Forplantning: <i>Livets mirakel</i>
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kvindens kønsorganer ○ Menstruationscyklus, som primært eksempel på hormonel regulering <ul style="list-style-type: none"> ○ Overordnede kønshormoner: FSH og LH ○ Kønshormoner: Østrogen og progesteron ○ Negativ og positiv feedback mekanisme ○ Ægløsningstest ○ Testosteron og sædcelledannelse hos manden <ul style="list-style-type: none"> ○ Negativ feedback mekanisme ○ Meiose (kønscelledannelse) <ul style="list-style-type: none"> ○ Halvering af kromosomtallet (reduktionsdeling), haploide celler ○ Overkrydsning (bidrag til genetisk variation) ○ Fra befrugtning til fødsel <ul style="list-style-type: none"> ○ Befrugtning af ægcellen ○ Mitose, diploide celler ○ Hormonforhold under graviditet (overordnet) <ul style="list-style-type: none"> - HCG, graviditetstest - Østrogen, progesteron ○ Hormonforstyrrende stoffer: Case om planteøstrogener (i fx sojaprodukter) <ul style="list-style-type: none"> ○ Østrogenvirkning (østrogenlignende stoffer) ○ Fedme (fedme-uge på HF2) <ul style="list-style-type: none"> ○ Fedmes påvirkning på fertiliteten (undersøgende opgave, internet) ○ ”Sandheden om fedme” (film) <ul style="list-style-type: none"> - Gener, kropsur og hormoner <p>Kernestof: <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 05 + 39 + 40.</p> <p><i>Fysiologibogen – den levende krop</i>, 1. udgave, Nucleus, 2007: Side 133, 2. spalte 138 (minus mandens kønsorganer).</p>

	<p>Supplerende stof: <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 37.</p> <p><i>Fysiologibogen – den levende krop</i>, 1. udgave, Nucleus, 2007: Side 140, 2. spalte nederst - 143.</p> <p><i>DR TV, 2018</i>: Film: ”Sandheden om fedme” (National Geographic, 58 minutter). Filmen ligger på skolens Filmkartotek (tilgås via UMS hvor der er et link).</p> <p>Skriftligt arbejde med kursistid: Brevkassesvar til magasinet <i>EUROMAN</i> (om menstruationscyklus og ægløsning).</p> <p>Øvelsesvejledninger jf. vedlagte liste (bilag)</p>
Omfang	Anvendt uddannelsestid: 10 lektioner á 50 min.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> – foretage systematiske observationer og indsamle data – identificere og diskutere fejlkilder og forklare betydningen af kontrolforsøg – analysere figurer og data og sætte dem i relation til relevante forklaringsmodeller – udtrykke sig både mundtligt og skriftligt om biologiske sammenhænge med inddragelse af relevante faglige begreber
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> ○ klasseundervisning og –diskussioner ○ gruppearbejde/gruppeopgaver

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 5	Genetik og molekylærbiologi samt evolutionsteori: <i>Arv eller miljø?</i>
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opbygning og funktion af DNA og m-RNA <ul style="list-style-type: none"> ○ DNA's replikation (optakt til meiose og mitose) ○ Baseparringsreglen ○ Proteinsyntesen, den genetiske kode ○ Genmutationer, fokus på den punktmutation der kan føre til sygdommen seglcelleanæmi (jf. forsøg). ○ Nedarvningsprincipper <ul style="list-style-type: none"> ○ Ét gens-nedarvning (rep. fra C-niveau og NF) ○ To gens-nedarvning ○ Stamtavler (ét gens nedarvning, autosomal dominant og recessiv) ○ Polygen nedarvning (additive gener) ○ Genteknologi <ul style="list-style-type: none"> ○ Gelelektroforese og restriktionsanalyse (forsøg) ○ Gensplejsning ("tør øvelse") ○ Evolutionsbiologi <ul style="list-style-type: none"> ○ Genetisk variation ○ Naturlig selektion <p>Kernestof: <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 16 + 27 + 46 + 47 + 48 + 49 + 50.</p> <p><i>Biologi i fokus</i>, 1. udgave Nucleus, 2011: Side 91 + 104-108, samt side 127 (fokus på Figur 151 med stamtavler, dog minus c (kønsbunden arv er ikke gennemgået!)).</p> <p>Supplerende stof: <i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 57 (læs selv om bioetik)</p> <p>Videnskab.dk, 14/12-2011: Tre mutationer, der ændrede mennesket: https://videnskab.dk/miljo-naturvidenskab/tre-mutationer-der-aendrede-mennesket (link til artikel)</p>

	<p><i>Kompendium til genteknologi i Biologi B</i> (kopier):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bioteknologi 1</i>, 1. udgave, Nucleus, 2009: Side 66-71, 2. spalte øverst. • <i>Genetik-grundbog</i>, 1. udgave, Nucleus, 2005: side 134 midt - 135 midt (om naturlig selektion samt malaria og seglcellegenet). <p>Skriftligt arbejde med kursistid: Diagnosticering af sygdommen seglcelleanæmi ved brug af DNA-restriktionsanalyse” (rapport)</p> <p>Øvelsesvejledninger jf. vedlagte liste (bilag)</p>
Omfang	Anvendt uddannelsestid: 21 lektioner á 50 min.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> – udføre eksperimentelt arbejde under hensyntagen til almindelig laboratoriesikkerhed – identificere og diskutere fejlkilder og forklare betydningen af kontrolforsøg – analysere figurer og data og sætte dem i relation til relevante forklaringsmodeller – bearbejde og formidle resultater fra eksperimentelt arbejde – udtrykke sig både mundtligt og skriftligt om biologiske sammenhænge med inddragelse af relevante faglige begreber
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> ○ klasseundervisning og –diskussioner ○ pararbejde ○ eksperimentelt arbejde

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Titel 6	Økologi: <i>En del af noget større</i>
Indhold	<ul style="list-style-type: none"> ○ C- og N-kredsløb <ul style="list-style-type: none"> ○ Perspektivering: Påvirkning af Great Barrier Reef i Australien, verdens største koralrev (jf. dokumentar); herunder biodiversitet. ○ Perspektivering af C-kredsløbet: Global opvarmning, ○ Perspektivering af N-kredsløbet: Gødning i landbruget, nitratudvaskning, våde enge/denitrifikation, vandmiljøplaner. ○ P-kredsløb (fosfors kredsløb helt overordnet) ○ Fotosyntesen (som biokemisk proces) <ul style="list-style-type: none"> ○ Fotosynteseligningen (afstemt reaktionsskema) ○ Grønkornets (kloroplastens) opbygning <ul style="list-style-type: none"> - thylakoidmembraner - stroma - klorofyl a og b, og andre farvepigmenter ○ Delprocesser: Lys- og mørkeprocesser (OBS! Overordnet set) ○ Verdens mest udbredte enzym: Rubisco ○ Adskillelse af kloroplastpigmenter (jf. forsøg) ○ Samspil mellem arter og deres omgivende miljø Vi har endvidere arbejdet med flg. problemstilling: Når åen/vandløbet forurenes med organisk stof. <ul style="list-style-type: none"> ○ Rentvandsdyr ○ Tolerante arter ○ Forureningsindikatorer ○ Forureningsdominanter ○ Faunaklasse ○ Undersøgelse af et økosystem: Vandløbsøkologi (Dollerup Bæk) <ul style="list-style-type: none"> ○ Bestemmelse af faunaklasse, vha. sparkeprøve og pilleprøve ○ Iltindhold ○ Temperatur ○ BI₅ (biokemisk iltforbrug over fem døgn) ○ pH ○ strømhastighed

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Energistrømme (kort) <ul style="list-style-type: none"> ○ Græsningsfødekæde, nedbryderfødekæde ○ BPP=NPP+R ○ Energi­pyramide, respirationstab, økologisk effektivitet <p>Kernestof: <i>Biologi i fokus</i>, 1. udgave, Nucleus, 2011. Side 131-133, 1. spalte midt + 138-140 + 148, 2. spalte-151.</p> <p><i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: Modul 60 + 61.</p> <p><i>Biologi i udvikling B-niveau</i>, 1. udgave, Nucleus, 2017: Side 137, 1. spalte nederst - 138, 1. spalte midt. (Kopi, om P-kredsløbet)</p> <p>Supplerende stof: <i>DR TV: Horisont</i>, dokumentar: ”Koralparadis i knæ” (Filmkartoteket).</p> <p><i>Biologi C+B</i>, 1. udgave, Systime, 2008-2012: 67 + 68 (dog minus afsnittet om miljøgifte).</p> <p><i>Biologi til tiden</i>, 2. udgave, Nucleus, 2011: Side 126-137, 1. spalte øverst (kopi), 171- 171, 1. spalte ned + Figur 236 og Figur 237 (om vandmiljøplaner) (kopi).</p> <p><i>The Telegraph</i>, 14. april 2013: “Nearly 3,000 dead pigs found in Shanghai river” (supplerende stof) (link:) http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/9921850/Nearly-3000-dead-pigs-found-in-Shanghai-river.html</p> <p><i>Naturundersøgelser 1 - De ferske vande</i>. Ivar Cornelius Petersen. 2. udgave. 2001. Nucleus. Side 7-8, 19-21, 24-36, 49 midt-56, 60-61 samt 87-90 (kopier)</p> <p>Skriftligt arbejde med kursistid: Vandløbsprojekt (undersøgelse af Dollerup Bæk v/ Hald sø)</p> <p>Øvelsesvejledninger jf. vedlagte liste (bilag)</p>
Omfang	Anvendt uddannelsestid: 30 lektioner á 50 min.
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> – indhente biologisk information fra forskellige kilder og vurdere materialets kvalitet – foretage systematiske observationer og indsamle data såvel i laboratoriet som i naturen

	<ul style="list-style-type: none"> – udføre eksperimentelt arbejde under hensyntagen til almindelig laboratoriesikkerhed – identificere og diskutere fejlkilder – analysere figurer og data og sætte dem i relation til relevante forklaringsmodeller – bearbejde og formidle resultater fra eksperimentelt arbejde – udtrykke sig både mundtligt og skriftligt om biologiske sammenhænge med inddragelse af relevante faglige begreber – diskutere samfundsmæssige problemstillinger i tilknytning til problemstillinger med biologisk indhold.
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> ○ klasseundervisning og –diskussioner ○ projektarbejde ○ eksperimentelt arbejde, herunder feltarbejde

vDh1BioB 2018/19: Oversigt over eksperimentelt arbejde

Tema 1: Celler og mikrobiologi – *Hvad er liv?*

Øvelsesvejledning: ”Cellemembranens funktion” (i arbejdskompendiet ”Celler og livsformer”).

Øvelsesvejledning: ”Osmose gennem kartoffelcellers cellemembran” (i arbejdskompendiet ”Celler og livsformer”).

Øvelsesvejledning: ”Mikrobiologi” (Arbejde med bakterier: Kimental, podning, antibiotika) (i hæftet ”Mikrobiologi – Bakterier, infektionsbiologi og antibiotikaresistens”).

Tema 2: Biokemi - *Sukker*

Øvelsesvejl.: ”Bestemmelse af blodsukker” (blodsuktermåling ved indtagelse af forsk. kulhydratholdige levnedsmidler, og beregning af glykæmisk index (G.I.)).

Øvelsesvejl.: ”Undersøgelse af forskellige organismers udskillelse af amylase”.

Tema 3: Human fysiologi – *Vores krop- vores livsstil*

Øvelsesvejl.: ”Puls og blodtryk”

Øvelsesvejl.: ”Åndedrætsforsøg”

Øvelsesvejl.: ”Måling nerveimpulsens hastighed”

Øvelsesvejl.: Øvelse: Åndedrætscentrets funktion” (et mini-forsøg)

Øvelsesvejl.: ”Fysiologisk model af nervecellen” (”tør øvelse”)

Tema 4: Forplantning – *Livets mirakel*

Øvelsesvejl.: ”Forsøg med LH og HCG”

Tema 5: Genetik og molekylærbiologi samt evolutionsteori – *Arv eller miljø?*

Øvelsesvejl.: ”Diagnosticering af sygdommen seglcelleanæmi ved brug af DNA-restriktionsanalyse”

Øvelsesvejl.: ”Papirgensplejsning” (NB: ”tør øvelse”). (Model for gensplejsning af humant insulinen)

Øvelsesvejl.: ”Journaløvelse: Påvisning af selektionens effekt”

Tema 6: Økologi – *En del af noget større*

Øvelsesvejl.: Vandløbsøkologiprojekt: Dollerup Bæk v/ Hald Sø

Øvelsesvejl.: Forsøg til adskillelse af kloroplastpigmenter

23/04/2019 AGP